

Na Cancún: hoe nu verder? Waar zijn wij vóór? Tweede Ronde Tafel gesprek op 20 februari 2004

Biologische landbouw

Wytze de Lange
XminY

Op 13 november 2003 verscheen in de Volkskrant een interessant artikel over biologische landbouw. Centrale vraag in dat artikel was: zou de Nederlandse landbouw volledig biologisch kunnen worden en kan Nederland zich op die manier voeden? De opmerkelijke uitkomst was dat dit inderdaad zou kunnen zonder al te schokkende veranderingen in voedingspatroon en kosten. Dat we daar nog niet in de buurt zijn blijkt uit het feit dat het huidige percentage biologische landbouw rond de 2% van het totale landbouwareaal ligt en dat gaat maar heel langzaam omhoog. Officieel is het overheidsstreven om dit percentage in 2010 op 10% te krijgen, maar het is de vraag of dat gaat lukken.

Er heeft de afgelopen jaren in een aantal landen in Europa wel een flinke groei plaatsgevonden in het biologisch landbouwareaal. Met name in Oostenrijk (12%), Zwitserland (10%), Italië (8%), Finland (7%), Denemarken (6,5%) en Zweden (6,3%). Wereldwijd gesproken is het areaal biologische landbouw echter zeer beperkt, voor zover het ten minste gaat over gecertificeerd biologisch. Mede door deze beperkte schaal komt er van het idee van regionalisering/lokalisering, bij uitstek een van de oorspronkelijke uitgangspunten van biologische landbouw, niet echt veel terecht.

Naast de officiële biologische landbouw zijn er andere vormen van landbouw te vinden, met name in het Zuiden, die men feitelijk ook onder "biologische teelt" kan scharen (zij het zonder keurmerk) en die op dit moment veel meer voldoen aan het idee van regionalisering/lokalisering. Gedacht moet worden aan de ontwikkeling van wat agro-ecologische systemen worden genoemd. Deze benadering is een mix van ecologische landbouwkundige oplossingen voor problemen van kleine arme boeren. De agro-ecologische teeltwijzen zijn vaak gericht op lokale zelfvoorziening en op het vinden van een uitweg uit de vastgelopen chemische landbouw. In de afgelopen 10 jaar zijn er tal van inspirerende projecten opgestart die boeren daadwerkelijk een alternatief bieden. Zie <http://www.agroeco.org> en http://agroeco.org/fatalharvest/web_pages/developing_world.html

Ook zijn er op tal van plekken nog heel veel kleine boeren die in meer of mindere mate zichzelf en hun families voorzien van voedsel dat op zich biologisch wordt geteeld, zonder als zodanig te worden bestempeld. In Oost Europa worden heel veel van met name deze boeren in hun voortbestaan bedreigd met de toetreding tot de EU. Het telen van groenten in volkstuinen is in ons land vrijwel verdwenen maar vormt in sommige landen een wezenlijke factor in de voedselvoorziening. Zo teelt in Rusland een aanzienlijk deel van de bevolking groenten en fruit (50% van het dieet) op volkstuinen. Op veel plaatsen wordt daarbij gebruik gemaakt van een methode die Biointensive

Gardening heet en waarmee spectaculaire resultaten worden behaald. Zie:
<http://www.growbiointensive.org>

Cuba is een goed voorbeeld van, al zij het dan noodgedwongen, omschakeling naar biologische teelt. Door het wegvallen van toevoer van pesticiden, kunstmest en brandstof vanuit het Oostblok na 1990 en de VS blokkade, was het land genoodzaakt een grote wending te maken in de landbouw en zoveel mogelijk zelfvoorzienend te worden. Met name de ontwikkeling van urbane landbouwprojecten heeft een grote vlucht genomen, waarbij tevens een flinke verschuiving in het dieet is opgetreden van met name vleesconsumptie naar een veel grotere consumptie van groenten. De blokkade van de VS heeft wat dat betreft het voordeel gehad dat het eiland niet werd overspoeld met goedkope, gesubsidieerde landbouwproducten.

Problemen die de verdere ontwikkeling van biologische/agro-ecologische landbouw in de weg staan, liggen met name op het vlak van gebrek aan werkelijke politieke steun. Hoewel door politici met de mond vaak wordt beleden hoezeer zij voor verdere groei van biologische landbouw zijn, worden tegelijkertijd politieke keuzes gemaakt die dit juist bemoeilijken of onmogelijk maken. Dit geldt zowel voor wet- en regelgeving als voor de richting van het landbouwkundig onderzoek. Terwijl in de agro-ecologische beweging tal van prachtige projecten te vinden zijn die boeren daadwerkelijk vooruit helpen, stimuleren veel overheden de ontwikkeling van industriële landbouw en gentechnologie, wat eigenlijk alleen interessant is voor de agro-chemische TNC's.

Biologische en agro-ecologische landbouw kunnen een belangrijke rol spelen in een alternatief voor de industriële landbouw, met name in het Zuiden is het potentieel enorm. Een grotere politieke en maatschappelijke steun voor deze ontwikkeling is daarbij echter hard nodig.